

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY**

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Kapelusznik-czapnik
(753103)**

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Kapelusznik-czapnik (753103)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-258-4 (258)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach.....	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu.....	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	7
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	8
3. Opis kompetencji zawodowych.....	10
3.1. Wykonywanie czapek i kapeluszy Kz1	10
3.2. Naprawianie i renowacja czapek i kapeluszy Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	12
4. Profil kompetencji kluczowych	13
5. Słownik	14

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

753103 Kapelusznik-czapnik

Grupa wielka 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 3).

Grupa elementarna 7531 – Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 7531 Tailors, dressmakers, furriers and hatters).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja C. Przetwórstwo przemysłowe, Dział 14. Produkcja odzieży, Grupa 14.1. Produkcja odzieży, z wyłączeniem wyrobów futrzarskich.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 14 przedsiębiorstwach (małe – 1, mikro – 13, w tym produkcyjne – 14), przeprowadzonych w marcu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Bogna Kasińska-Mirys – MODNIARSTWO w Łodzi,
- Piotr Piechowicz – Czapnictwo w Widawie,
- Adriana Kacperska – Firma Handlowo-Produkcyjna Nikol w Tuszynie,
- Dorota Wojtuś – Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w Łodzi.

Ewaluatorzy:

- Iwona Szajnecka – Pracownia kapeluszy ALEKSANDER w Łodzi,
- Leszek Oźmiński – PPHU Lemax w Poznaniu.

Recenzenci:

- Beata Olczak – Spółdzielnia Gorseciarska w Głownie,
- Dagmara Kowalik – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Adam Paprocki (przewodniczący) – Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie,
- Bogusław Słaby – Związek Przedsiębiorców Przemysłu Mody Lewiatan w Łodzi,
- Kazimierz Kubiak – Łódzka Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi,
- Zbigniew Kaniewski – Federacja Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych Przemysłu Lekkiego w Łodzi.

Data zatwierdzenia:

- 08.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Kapelusznik-czapnik wykonuje maszynowo i ręcznie kapelusze i czapki z materiałów włókienniczych, zgodnie z projektem przyjętym do realizacji lub korzystając z formy oraz przerabia i odświeża kapelusze.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Kapelusznik-czapnik wykonuje nakrycia głowy. Uwzględnia cechy fizyczne, chemiczne i użytkowe materiałów stosowanych do produkcji kapeluszy i czapek. Produkcję rozpoczyna od doboru materiału i wykonania szablonu albo wybrania właściwej formy kapeluszniczej. Następnie przygotowuje materiał do krojenia: laguje (odwija tkaniny z bel w trakcie warstwowania), wykrawa według szablonu i prasuje. W przypadku kapeluszy przygotowuje półprodukt (stożek) do nałożenia na formę kapeluszniczą (na tym etapie stosuje na gorąco odpowiednie związki chemiczne). Następnie zszywa wykrojone elementy czapki na specjalistycznych maszynach lub wygładza stożek na formie kapeluszniczej w celu uformowania się kapelusza. Czapnik wykonuje ewentualne zdobienia produktu, a kapelusznik, po zdjęciu z formy, wykańcza kapelusz poprzez podszycie brzegów i ozdabia go. Ostatni etap to właściwe oznakowanie produktu według obowiązujących norm.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejszem pracy kapelusznika-czapnika jest hala produkcyjna lub zakład rzemieślniczy. W pomieszczeniach występują zagrożenia dla zdrowia spowodowane uciążliwymi warunkami pracy, takie jak: wysoka wilgotność ze względu na rodzaj wykonywanych czynności, tj. nawilżanie i prasowanie filcu, hałas pochodzący od pracujących maszyn szwalniczych oraz zapylenie powstające w wyniku krojenia materiałów włókienniczych. Z tego względu szczególnie ważne jest planowanie i organizowanie procesów technologicznych zgodnie z zasadami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska. Praca kapelusznika-czapnika przebiega w systemie jedno- lub wielozmianowym. Kapelusznik-czapnik obsługuje maszyny do krojenia, szycia i prasowania, jego praca ma charakter zespołowy. Pracę charakteryzują stałe czynności, ale produkowany asortyment kapeluszy i czapek jest różnorodny.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu kapelusznika-czapnika wymaga sprawności manualnej, pożądane są również takie cechy jak: zmysł estetyczny, umiejętności plastyczne, wyobraźnia. Ponadto powinien się cechować dokładnością, cierpliwością oraz dbałością o czystość i porządek. Specyfika zawodu wymaga także podstawowych uzdolnień technicznych oraz umiejętności pracy w zespole. Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu jest dysfunkcja kończyn górnych uniemożliwiająca działania manualne, wady wzroku niedające się skorygować.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód kapelusznik-czapnik można uzyskać na drodze kształcenia rzemieślniczego, jak również po ukończeniu szkolenia praktycznego, przyuczenia do zawodu w na stanowisku pracy i zdobywanie doświadczenia w trakcie pracy. Kapelusznik-czapnik powinien brać udział w szkoleniach organizowanych przez organizacje branżowe, w pokazach mody oraz targach producentów materiałów włókienniczych i dodatków oraz obserwować na bieżąco trendy mody.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Uzyskane kompetencje zawodowe w zawodzie kapelusznik-czapnik można potwierdzić w organizacji rzemieślniczej egzaminem czeladniczym i mistrzowskim. Rzemieślnik może prowadzić własną pracownię. W zakładzie produkcyjnym kapelusznik-czapnik może awansować na stanowisko brygadzysty zespołu. Pracodawcy zatrudniają do pracy w zawodzie kapelusznik-czapnik absolwentów szkół zawodowych posiadających zawód 753105 Krawiec. Posiadając kompetencje w zawodzie 753103 Kapelusznik-czapnik, można pracować również w zawodach pokrewnych: 753101 Bielizniarz, 753108 Rękawicznik oraz 753303 Szwaczka.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Przygotowywanie stanowiska pracy (sprawdzenie sprawności maszyn i urządzeń) przestrzeganie zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z2. Przygotowywanie szablonu czapki według wzoru (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Dobieranie i ocenianie przydatności materiału do wykonania wyrobu (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z4. Przygotowywanie materiału oraz wykrawanie elementów składowych kapelusza lub czapki (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z5. Modelowanie kapelusza (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z6. Szycie czapki (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z7. Prasowanie wyrobu (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z8. Zdobienie czapek lub kapeluszy (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z9. Oznakowywanie wyrobu (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z10. Odświeżanie kapeluszy lub czapek powierzonych przez klienta (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z11. Wykonywanie napraw kapeluszy lub czapek powierzonych przez klienta (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z12. Kalkulowanie surowców i materiałów pomocniczych (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

Kz1 – Wykonywanie czapek i kapeluszy (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9, Z12).

Kz2 – Naprawianie i renowacja czapek i kapeluszy (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z7, Z10, Z11, Z12).

KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z12).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 3** właściwym dla wykształcenia zasadniczego zawodowego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 7 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód kapelusznika-czapnika:

- 1) w zakresie wiedzy: zna podstawowe fakty, zasady, procesy i pojęcia związane z zawodem kapelusznik-czapnik; zna i rozumie pojęcia i zależności w zawodzie oraz uwarunkowania prowadzenia działalności w branży odzieżowej;
- 2) w zakresie umiejętności: ma umiejętności wymagane do realizacji niezbyt prostych zadań i rozwiązywania prostych typowych problemów poprzez wybieranie właściwych narzędzi, metod, materiałów i informacji; potrafi wykonywać zadania przy wykonywaniu, naprawianiu i renowacji czapek i kapeluszy zgodnie z instrukcją i w zmiennych warunkach; umie rozwiązywać umiarkowanie złożone problemy, odbierać i formułować wypowiedzi, także proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9, Z12 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Wykonywanie czapek i kapeluszy Kz1

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z wykonywaniem czapek i kapeluszy, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie wykonywania czapek i kapeluszy;
- podstawy materiałoznawstwa włókienniczego;
- zasady obsługi i działania maszyny do szycia, krojenia, prasowania;
- podstawy rysunku zawodowego;
- aktualne trendy mody;
- zasady opracowywania szablonów czapek;
- zasady dobierania form kapeluszniczych;
- technologię wytwarzania czapek i kapeluszy;
- kalkulowanie ceny czapki lub kapelusza.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane wykonywaniem czapek i kapeluszy według określonej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie czapek i kapeluszy;
- rozróżniać rodzaje materiałów włókienniczych przeznaczonych do produkcji czapek i kapeluszy;
- oceniać jakość materiału i jego przydatność do wytwarzania wyrobu;
- obsługiwać maszyny i urządzenia (parownica, maszyna do szycia);
- rysować szablon do wskazanego wzoru i rozmiaru kapelusza lub czapki;
- przygotowywać surowiec do wykonania kapelusza (uszywanie i naciąganie na gorącą formę);
- przygotowywać materiał do wykonania czapki (lagowanie, klejenie);
- kroić materiał według formy;
- zszywać elementy składowe czapki we właściwej kolejności;

- obsługiwać urządzenia prasujące;
- przygotowywać i mocować elementy zdobnicze do kapelusza lub czapki;
- dopasowywać kształt i fason nakrycia głowy do sylwetki klienta;
- umieszczać metkę, przepis konserwacji oraz rozmiar we właściwym miejscu;
- wykorzystywać efektywnie surowce i materiały pomocnicze;
- wyceniać czapki lub kapelusze.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z7, Z10, Z11, Z12 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Naprawianie i renowacja czapek i kapeluszy Kz2

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z naprawą i renowacją czapek lub kapeluszy, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie naprawy i renowacji czapek i kapeluszy;
- metody renowacji czapek i kapeluszy;
- zasady renowacji czapek i kapeluszy;
- zasady obsługi i działania maszyn;
- aktualne trendy mody;
- zasady komunikacji interpersonalnej.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z naprawą i renowacją czapek lub kapeluszy według określonej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska w zakresie naprawy i renowacji czapek i kapeluszy;
- rozróżniać zabiegi stosowane do renowacji czapek i kapeluszy;
- dobierać zabiegi do renowacji czapek i kapeluszy;
- obsługiwać maszyny i urządzenia konieczne podczas renowacji;
- dopasować kształt i fason czapki albo kapelusza do głowy klienta;

- kalkulować cenę wykonanej usługi.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

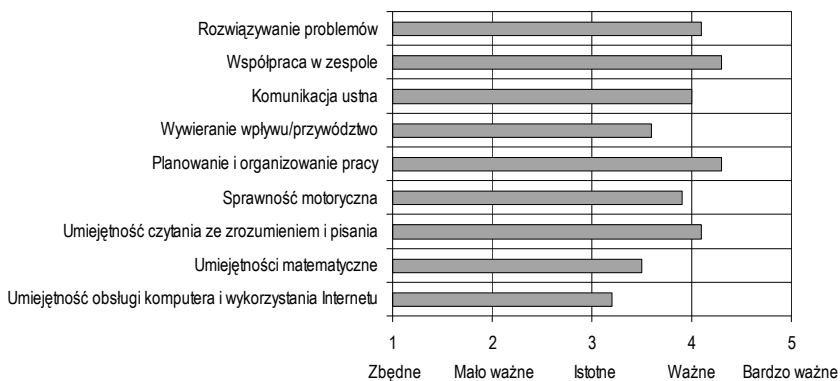
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za wykonywanie, naprawę i konserwację kapeluszy lub czapek,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy pracowni kapeluszy/czapek,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach pracy pracowni kapeluszy/czapek,
- ocenia wpływ swoich działań dotyczących wykonania, naprawy i renowacji czapek i kapeluszy realizowanych w ramach współpracy zespołowej w pracowni i ponosi odpowiedzialność za ich skutki.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu kapelusznika-czapnika przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 753103 Kapelusznik-czapnik

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiające porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.